

Toivoa ja toimintaa – luottamushenkilö kestävän tulevaisuuden tekijänä

Seurakunnan luottamushenkilöiden
teemamateriaalit 2023–2026

Onnittelut!

- Luottamushenkilönä olet kestäväen tulevaisuuden rakentamisen avainpaikalla!
- Toivo syntyy yhdessä tekemisestä!

Toivoa ja toimintaa -materiaalipaketin sisältö

- Tämän materiaalipaketin (4 diasarjaa) peruskysymys on, **miten luottamushenkilö voi tehtävässään rakentaa kestävämpää tulevaisuutta**
 - Omassa seurakunnassaan ja laajemmin yhteiskunnassa, jopa maailmanlaajuisesti.
- Lähtökohtana on luottamushenkilöiden yhteinen tehtävä **seurakunnan strategisina johtajina**
 - Mitä tästä tehtävästä seuraa?
 - Mihin strateginen johtajuus luottamushenkilöä oikeuttaa ja velvoittaa?
- Aihetta lähestytään esimerkiksi seuraavista näkökulmista:
 - Miten luottamushenkilö toimii muuttuvassa toimintaympäristössä viisaasti ja vastuullisesti, **osana ylisukupolvista vastuunkannon ketjua?**
 - Mitkä ovat luottamushenkilön erityiset **vaikuttamisen paikat ja mahdollisuudet?**
 - Millaisia **työkaluja** kirkko on tuottanut luottamushenkilön tueksi kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen?
 - Mitä luottamushenkilön on hyvä tietää **maailman tilasta** ja käyttökelpoisista **kestävyysjohtamisen malleista?**

- Kestävä kehitys, luonnon-suojelu ja kirkon ympäristö-vastuu lienevät käsitteinä monille tuttuja. Tässä aineistossa sanoitus on kuitenkin tarkoituksella laajempi.
- Näkökulmana eivät ole vain kapeasti ymmärretyt ”ympäristöasiat”, vaan kysymys on siitä, *miten seurakuntaa tulisi johtaa kestävästi, strategisesti ja pitkäjänteisesti niin, että se toimii omien perusarvojen mukaisesti ja uskottavasti tässä hetkessä ja tulevaisuudessa.*
 - Millaiseen yhteisöön ihmiset haluavat vapaaehtoisesti kuulua ja tulla töihin?

Materiaalipaketti koostuu neljästä diasarjasta

MIKSI?		MITEN?	
Perustieto	Syventävä tausta	Perustieto	Syventävä tausta
1. Lähtökohdat: kuuluuko tämä meille?	2. Toiminta- ympäristömme iso kuva	3. Miten voin luottamushenkilönä rakentaa kestävää tulevaisuutta käytännössä?	4. Strategista johtamista donitsimallin avulla
<ul style="list-style-type: none">• Miksi kestävän tulevaisuuden rakentaminen on keskeinen osa luottamushenkilön tehtävää?• Miten se kytkeytyy seurakunnan perustehtävään?• Entä mitä seurakunta tästä saa?	<ul style="list-style-type: none">• Mitä luottamushenkilön on syytä tietää planeetan tilasta?• Miten se vaikuttaa paikallis-seurakunnan toiminta-edellytyksiin?	<ul style="list-style-type: none">• Miten voin luottamushenkilönä hyödyntää kirkon yhteisiä kestävän tulevaisuuden rakentamisen työkaluja?<ul style="list-style-type: none">• Kirkon energia- ja ilmastostrategia Hiilineutraali kirkko 2030• Kirkon ympäristöjärjestelmä eli Kirkon ympäristödiplomi• Mitkä ovat tärkeimmät vaikuttamisen paikat ja päätöksenteon kohdat, joissa voin luottamushenkilönä luoda rakenteita, jotka mahdollistavat seurakunnan työntekijöille, jäsenille ja koko yhteisölle kestävän toiminnan arjessa?	<ul style="list-style-type: none">• Mistä kestävyuden donitsimallissa on kysymys?• Miten donitsimallia voi hyödyntää seurakunnan strategisen johtamisen tukena, toiminnan ja talouden suunnittelun ja päätöksenteon työkaluna?

1. Lähtökohdat

MIKSI? Kuuluuko tämä meille?
(Perustieto)

Sisältö

1. Luottamushenkilöiden tehtävä: seurakunnan strateginen johtaminen
2. Kristillinen usko ja arvopohja, kirkon yhteiset linjaukset
3. Yhteiskunnan ohjaus, yhteistyökumppanien ja seurakuntalaisten odotukset
4. Mitä me siitä saamme?
5. Lopuksi

1. Luottamushenkilöt seurakunnan strategisina johtajina

Luottamushenkilön tehtävä: Seurakunnan strateginen johtaminen

- Lähtökohta: mitkä ovat yhteisöme *perusarvot* ja niistä nouseva *perustehtävämme* muuttuvassa maailmassa?
- Strateginen johtajuus edellyttää *toimintaympäristön tuntemista*: ilmiöt, haasteet, mahdollisuudet? (ks. osio 3)
 - *Strateginen johtajuus* = miten omista arvoistamme ja perustehtävästämme käsin vastaamme ajan haasteisiin ja käytämme rajalliset resurssit vastuullisesti?
 - *Eli hoidamme meille uskottuja leivisköjä!*

Kuva: Ylöjärven seurakunta

2. Kristillinen usko ja arvopohja

Kurkistus kristilliseen ympäristöteologiaan
ja kirkon yhteiset linjaukset

Lähtökohtana usko kolmiyhteiseen Jumalaan: Luojaan, Lunastajaan ja Pyhittäjään

- Luomakunta on arvokas ja pyhä, koska se on *Luojan hyvästä tahdosta lähtöisin*
- Luoja on itse *läsnä* luomakunnassaan: *“hänessä me elämme, liikumme ja olemme.”* (Apt. 17:28). Kun luomakunta kärsii, myös Luoja kärsii.
- Kristus, Jumalan Sana, on läsnä jo luomisessa: *kaikki on luotu hänen kauttaan* (Joh. 1:3; Kol. 1:16).
- Erityisesti varhaiskirkon opettajat korostivat, että *pelastus* ei liity vain ihmissielun kohtaloon kuoleman jälkeen, vaan se koskettaa koko luomakuntaa. Kyse on luomakunnan alkuperäisen ihanuuden ennalleen palauttamisesta.

Motiivina kiitollisuus ja kunnioitus, joista nousee pyrkimys kohtuuteen

Seurakunnan ympäristövastuun teologiset perusteet on koottu kattavimmin asiakirjaan [Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma](#)

- Kiitollisuus:** Emme omista luontoa vaan olemme saaneet sen lahjaksi ja lainaan. Missä kunnossa jätämme seuraavalle polvelle? = ns. tilanhoitajaetiikka: *viljely ja varjelu!*
- Kunnioitus:** Me tarvitsemme muuta luontoa enemmän kuin muu luonto meitä. Olemme täysin riippuvaisia maapallonmoninaisten elämää ylläpitävien järjestelmien toiminnasta
 - Luonto ei ole vain väline vaan sillä on myös *itseisarvo*
 - Ihmisen paikka on *osana* luomakunnan suurta *kokonaisuutta*
 - Näin on myös Raamatussa, erityisesti Vanhassa testamentissa (esim. Psalmi)
- Kohtuus:** Vanha kristillinen hyve. Usein vähemmän on enemmän!

Lue lisää:

[Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma](#) (2008)

23.10.2023

Kuva: Kontiolahden seurakunta

Mitä Jeesus tekisi?

Luterilaisen ympäristöetiikan lähtökohtia

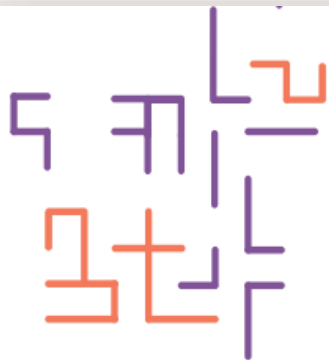
- Peruseriaatteena *Kultainen sääntö*: tee toiselle mitä toivot tehtävän itsellesi!
 - Tunteva ja kärsivä lähimmäinen, jossa näemme Kristuksen kasvot (vrt. Matt. 25:40), on myös:
 - kasvavan ja tulevan sukupolven ihminen
 - kaukainen lähimmäinen, joka kärsii globaalin kestävyyskriisin seurauksista: ilmasto-oikeudenmukaisuus!
 - myös toisen lajin jäsen.
- Järjen avulla, eläytyen toisen hyvään
 - = myös kaukaisen lähimmäisen, tulevien sukupolvien ja toisten lajien hyvään.
 - Käyttäen hyväksi parasta mahdollista tietoa, tutkimusta ja teknologiaa.

Suomen ev.lut. kirkon nykyinen strategia: Mikä on kirkon tehtävä?

”Ovet auki -strategiassa liitytään (edelliseen) Kohtaamisen kirkko -strategian määritelmään: Kirkon tehtävänä on kutsua ihmisiä Jumalan yhteyteen sekä rohkaista välittämään lähimmäisistä *ja luomakunnasta.*”

Ovet auki. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026

TUNNISTETUT ILMIÖT

ekologisen
kantokyvyn
rajallisuus

ajattelun
uudistuminen

toivo

6. Ovet auki tulevaisuuteen

Kunnioitus luomakuntaa kohtaan, koh-
tuullinen elämäntapa ja vastuullisuus
nousevat kirkon perussanomasta. Tule-
vaisuuden kirkossa tarvitaan tietoisuut-
ta kristinuskon globaalista kehityksestä.
Voimme oivaltaa itse tai oppia muilta.
Nyt on aika katsoa laajemmalle ja pi-
demmälle. Toivo kantaa.

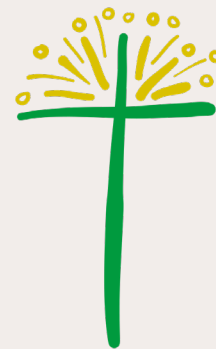
- Terävöitämme ekologista ja sosiaalis-
ta vastuullisuutta kirkon toiminnassa.
Pidämme vahvasti esillä näkökulmaa
lasten mukanaan tuomasta tulevaisuu-
desta.

Ovet auki – strategian tulevaisuus- painotus

Kirkon energia- ja ilmastostrategia

Hiilineutraali kirkko 2030 (hyväksytty 2019)

- *Kirkko sitoutuu työhön ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, tavoitellen lämpenemisen rajoittamista 1,5 asteeseen esiteollisesta ajasta.*
- Tavoitteena on, että kirkko on hiilineutraali vuonna 2030.
 - = Kasvihuonekaasupäästöjä on vähennetty 80 % ja loput 20 % kompensoidaan.
 - Kirkon hiilineutraalius toteutetaan seurakuntakohtaisesti, keskushallinto sitoutuu tukemaan.
- Esimerkkejä strategian suosituksista
 - Luovutaan öljylämmityksestä ja fossiilisilla polttoaineilla tuotetusta sähköstä vuoteen 2025 mennessä.
 - Vähällä käytöllä olevista tiloista luovutaan ja tilojen yhteiskäyttöä lisätään.
 - Kaikilla seurakunnilla on Kirkon ympäristödiplomi vuonna 2025.

HIILINEUTRAALI KIRKKO
2030

Lue lisää:

[Hiilineutraali kirkko Kirkon energia- ja ilmastostrategia](#)

3. Yhteiskunnan ohjaus, odotukset seurakuntalaisilta ja yhteistyökumppaneilta

Yhteiskunnan ohjaus, yhteistyökumppanien, seurakuntalaisten ja rekrytoitavien odotukset

- **Yhteiskunnan** (EU, valtio, kunnat) taholta tulevat **normit** ohjaavat koko ajan vahvemmin kohti sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä toimintatapoja. Päätöksiä tehtäessä (esim. energiaratkaisut) on yleensä järkevämpää ennakoida kehityksen suuntaa kuin toimia vasta viime hetkellä ja pakon edessä.
- **Yhteistyökumppanit** (kunnat, yritykset, järjestöt, asiakkaat) edellyttävät yhä useammin kumppaneiltaan kestäviä toimintatapoja osana omaa vastuullisuustyötään ja hankintaketjujaan (esim. majoitus- ja ruokapalvelut).
- Seurakunnat ovat **arvoyhteisöjä**, joilta odotetaan esimerkillistä ja vastuullista toimintaa. Puutteet tässä ovat merkittävä mainehaitta, jolla voi olla jopa taloudellisia vaikutuksia.
- Sitoutuminen kestäviin toimintatapoihin on tänä päivänä erityisesti **nuorille ja nuorille aikuisille** yksi keskeinen argumentti heidän pohtiessaan sitoutumista kirkon jäsenyyteen ja seurakunnan houkuttelevuutta mahdollisena työpaikkana.

4. Mitä me siitä saamme?

4.1 Ekologinen ja taloudellinen kestävyys tukevat usein toisiaan

- Monet seurakunnat painiskelevat vähenevien resurssien kanssa > ympäristönäkökulmien huomioiminen voi tuntua lisähaasteelta
- Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä ratkaisu on kuitenkin usein myös taloudellisesti järkevä, viimeistään pidemmällä aikajänteellä:
 - Energian säästäminen, siirtyminen öljylämmityksestä maalämpöön jne. kannattavat
 - Energiaremontit tukevat paikallista työllisyyttä ja niihin on saatavilla rahallista tukea.
 - Seurakunta voi vuokrata maataan tuulivoimapuistolle jne.

Kuva: yläpohjan lisäeristyksen asennusta Varkaudessa

4.1 Ekologinen ja taloudellinen kestävyys tukevat usein toisiaan (jatkuu)

- **Sijoitustoiminnassa** kestävä sijoittaminen antaa paremmat ja varmemmat tuotot.
- Luonnon monimuotoisuustavoitteet huomioiden hoidettu **metsä** tuo tuloja myös tulevaisuudessa, koska se ei ole yhtä altis muuttuvan ilmaston aiheuttamille myrsky- ja hyönteistuhonille kuin tasaikäinen ja yksilajinen metsä. Sen tuotteista maksetaan myös enemmän.

TÄRPP! Vaikka kestävä vaihtoehto olisi kalliimpi, seurakunnan toimintamenojen kokonaisuudessa hintaero on kuitenkin yleensä pieni.

Jos kestävästä valinnasta viestitään aktiivisesti ja se saa yhdenkin seurakuntalaisen pysymään kirkon jäsenenä, hintaero kuittautuu helposti moninkertaisesti.

PARSI
JA

PAIKKAA

KONTIOLAHDEN SEURAKUNTA
KESKUKSELLA/(KESKUSKATU 26)
TIISTAINA 21.2.2023 KLO
17-20(KERHOTILA)

POP-UP VAATTEIDEN KORJAUSTA KÄSIN
TAI OMPelukoneella, sekä neuvontaa
neuleiden tai muiden käsityöiden
kanssa.

KORJATAAN YHDESSÄ!

OLEMME VARANNEET OMPelukoneita,
paikkaustarvikkeita sekä välipalaa.
VOIT TULLA MYÖS VIETTÄMÄÄN ILTAA
KÄSITÖITÄ TEHDEN.

VAPAAehtoinen maksu
yhteisvastuulle.

LISÄTIETOJA HELENA 0400202027

JÄRJESTÄJÄ KONTIOLAHDEN SEURAKUNTA
PERHETYÖ

4.2 Seurakunta voi olla kokoaan suurempi vaikuttaja, erityisesti paikallisesti

- Seurakunnilta *odotetaan* esikuvallista, läpinäkyvää ja kriittisen tarkastelun kestävää toimintaa.
- Seurakunnan tukema ruokahävikkiä vähentävä yhteisruokailu, kierrätys- ja työpajatoiminta ja vastuullisten lähituotteiden suosiminen hankinnoissa *vahvistavat paikallista yhteisöllisyyttä, hyvinvointia, luottamusta ja elämänuskoa sekä toimivat mallina muillekin.*
- Kestävän tulevaisuuden rakentaminen ei ole vain luopumista, vaan myös *mahdollisuus* parempaan, merkitykselliseen elämään yhteydessä toisiin ja luomakuntaan. *Toivo* syntyy kokemuksesta, että yhdessä toimien asioihin voi vaikuttaa.
- *Tulevaisuus* ei vain tapahdu, se myös tehdään.

Kuva: Kontiolahden seurakunta

4.3 Kestävyystyö uudistaa seurakuntaa laajemminkin

- Sitoutuminen työhön kestävämmän tulevaisuuden hyväksi voi tuottaa ”oheistuotteenaan” ratkaisuja moniin seurakuntien ajankohtaisiin haasteisiin
 - Sisäänpäin kääntyneisyydestä ja työntekijäkeskeisyydestä yhdessä tekemiseen yli työala- ja seurakuntarajojen, osana paikallisia yhteistyöverkostoja
 - Uudet, mielekkäät vapaaehtoisuuden mahdollisuudet
 - Kiinteistöjen monipuolisempi, koko yhteisöä paremmin palveleva käyttö jne.

Kuva: Reilu kahvitauko Varkauden seurakunnassa

USKONTO ARJESSA JA JUHLASSA

Suomen evankelis-luterilainen
kirkko vuosina 2016–2019

4.4 Vain kestävästi toimiva ja siitä viestivä seurakunta voi pitää kiinni nuorista jäsenistään

- Kirkon uusimman nelivuotiskertomuksen mukaan nuoret aikuiset eroavat kiihtyvästi kirkosta, koska kokevat sen itselleen merkityksettömäksi tai toimintatavoiltaan arvojen vastaiseksi.
- Samoille nuorille kestävyyskysymykset ovat usein tärkeitä, onhan kysymys hyvin konkreettisesti heidän tulevaisuudestaan tällä planeetalla.
- *Luomakunnan hyvinvoinnin vaalimisessa seurakunnalla on vahva ja luonteva, kirkon uskosta nouseva liittymäkohta nuorten kysymyksiin.*
- Kun seurakunta sitoutuu kestäviin toimintatapoihin, puheet viljelemisen ja varjelemisen tärkeydestä, lasten oikeuksista ja kaukaisen lähimmäisen arvosta tulevat lihaksi.
- *Kun seurakunnan sanat ja teot puhuvat samaa kieltä, viesti on uskottava ja vaikuttava myös jäsenyyttään tai työpaikkaansa pohtivalle nuorelle aikuiselle.*

Lopuksi

Pieni mielikuvaharjoitus

Kuvittele lapsesi, lapsenlapsesi tai kummilapsesi katselemaan nykyistä toimintaasi luottamushenkilönä vuodesta 2050 käsin.

Mitkä nykyhetken ratkaisut ovat sellaisia, joista voisit vielä silloinkin olla iloinen ja ylpeä: me teimme parhaamme!

Seurakunnan luottamushenkilöiden teemamateriaalit 2023–2026

Jari Visto, kouluttaja
Kestävä kehitys ja ekososiaalinen sivistys
STEP-opintokeskus

Kirkkopalvelut ry / STEP-opintokeskus 2023

Seuraava osio:

2. Toiminta-ympäristömme iso kuva

Syventävä ja taustoittava osio. Jos aihe on jo tuttu, voit hypätä suoraan osioon 3: Miten?